חקת

א. בהמשך למש"נ בריש פרשתנו „זאת חוקת התורה", מביא במדרש [1] הפסוק [2] „מי יתן טהור מטמא", וממ"ש בכמה דוגמאות בענייני טומאה שאנו מוצאים בהם דבר והיפוכו [בהרת כגריס באדם טמא, פרחה בכולו טהור [3]. ועוד] ומסיים: מי צוה כן מי גזר כן לא יחידו של עולם . . אמר הקב"ה חקה חקקתי גזרה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזרתי.

ומדהביא במדרש כמה ענינים חוקיים שבטומאה וטהרה בחדא מחתא עם החוקה (דפרשתנו) דפרה אדומה [4], ובהמשך למש"נ „זאת חוקת התורה", ש"מ שהמדרש מפרש שב„זאת חוקת התורה" נרמז (לא (רק) החוקה דפרה אדומה, אלא (גם)) ה„חוקה" שבכללות ענין הטומאות וטהרתן, שהיא „צד השווה" שבכל הדוגמאות — כולל גם ענין פרה אדומה.

היינו, שה„חוקה" דפרה אדומה היא לא רק הגזירה שבפרטי דיני הפרה, אלא גם הגזירה שבהענין כללי דה־טומאה וטהרתה הבאה ע"י הפרה — וכמחז"ל [5] „לא המת מטמא ולא המים מטהרין אלא אמר הקב"ה חקה חקקתי כו' דכתיב זאת חוקת התורה".

ובכללות יותר ובלשון הרמב"ם [6]: דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן ואינן מדברים שדעתו של האדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים.

ז. א. עם היות דב„זאת חוקת ה־תורה" המדובר הוא בשייכות לטומאת מת וטהרתה, וכפשטות הכתובים, הרי זה בא לרמז גם על החוקה שבכללות הענין דטומאה וטהרה.

ב. ידוע, שכל ענין שבתורה יש בו הוראה בעבודת כאו"א מבנ"י בכל מקום ובכל זמן, וכהלשון [7] „והתורה היא נצחית". וגם המצות ודיני התורה שנוהגים רק בזמן שביהמ"ק קיים כו', ה"ז רק בנוגע לקיומן בגשמיות, אבל ברוחניות גם מצוות אלו הן למעלה מהגבלות דזמן ומקום [8].

וכמו"כ בנדו"ד: עיקר קיום דיני טומאה וטהרה הוא בזמן שביהמ"ק קיים [9], אבל תוכן ענינם בעבודה ה־רוחנית הוא קיים ושייך בכל זמן ומקום.

ועוד נקודה בזה: ההוראה ד„זאת חוקת התורה" שייכת לכאו"א, גם לכגון אלו ד„לא ידעי מאי קאמרי", שהרי גם הם מברכים ברכת התורה — הוראה — כשקוראים פרשה זו

---

1) תנחומא פרשתנו ג. במדב"ר, יל"ש ריש פרשתנו.
2) איוב יד, ד.
3) מקומות שבהערה 1 — מנגעים פ"ח מ"ב.
4) ד„העוסקים בפרה כו' מסמאין בגדים היא גופה מטהרת בגדים" (מקומות שבהערה 1 — ממשנה דפרה פ"ד מ"ד).
5) תנחומא שם ח. במדב"ר פי"ט, ח. יל"ש שם.
6) סוף הל' מקואות.
7) תניא רפי"ז.
8) ראה גם לעיל ע' 16.
9) ראה לקו"ש כרך ג' ע' 985 וב־הנסמן שם.

(בתושב"כ) [10], אבל בלימוד הפרטים בתושבע"פ — מברכין רק כשמבין הלימוד. מזה מובן אשר ההוראה ל־כאו"א היא לא מהפרטי דינים (שהם למעלה מהשגתו של האיש פשוט), אלא מכללות הענין ד"זאת חוקת התורה".

ג. ויובן זה בהקדים הפי' הידוע [11] במה שנאמר "זאת חוקת התורה" (ד־לכאו' הול"ל "זאת חוקת הפרה"), שה־מצוה דפרה אדומה יש בה תוכן הנמצא ב"התורה" בכלל, וזהו "זאת חוקת ה־תורה" — זאת החוקה שבפרה שהיא החוקה דהתורה כולה.

ומבואר בזה בארוכה [12], דהא בהא תליא: מצוה זו להיותה "חוקה" (ואפילו בערך שאר המצוות שבסוג החוקים), לכן (ובזה גופא) היא כללות כל המצות.

והטעם: כל המצות מהותן הוא רצון העליון, שלמעלה מבחי' חכמה וטעם. וגם המצות שיש עליהן טעם, הרי אין הענין שמהותן הוא החכמה, אלא שרצון העליון ב"ה נמשך ונתלבש בבחינת חכמה וטעם, אבל מהותן ה־עצמי, גם לאחר ההתלבשות, הוא רצון העליון [13].

ולכן קיומן של כל המצות — גם אותן המובנות עפ"י טעם ודעת — צריך להיות באופן זה דוקא: צריך לקיימן לא מפני שהשכל והדעת מ־חייבן, אלא (כנוסח ברכות המצות) מפני ש"צוונו" — מפני שכך גזר רצון העליון.

וזוהי כוונת הכתוב "זאת חוקת ה־תורה": עם שהמצוות נחלקות בד"כ לג' סוגים, חוקים עדות ומשפטים [14], הרי מהותן העצמית של כל מצות התורה — גם הסוגים דעדות ומשפטים — היא "חוקה"; ולא עוד אלא שכולן הן בבחי' "זאת חוקת (התורה)" — החוקה דפרה אדומה שאפילו שלמה החכם מכל אדם אמר ע"ז אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני [15] — למעלה לגמרי מגדר החכמה.

ד. מצד ענין זה (רצון וחוקה) שבמצוות — מצינו כו"כ דברים שהם בשווה בכל המצוות ועד שאחז"ל [16] לא תהא יושב ושוקל במצותי' של תורה כו':

מבואר בכ"מ [17] ההפרש בין כח ה־רצון לכח החכמה (ובכלל — הכחות פנימיים של האדם): החכמה באה בהתחלקות "הן בהתחלקות כללי דאין שכל א' דומה לחבירו, והן בהתחלקות פרטי בכל השכלה גופא שבאה דוקא

10) הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב בסופו.

11) אדה"ז בלקו"ת ריש פרשתנו. וראה גם אוה"ח כאן.

12) ראה בארוכה לקו"ש כרך ד' ע' 1056 ואילך (ובהנסמן שם). כרך ח' ע' 129 ואילך.

13) כי הרצון גם כשיש עליו טעם נשאר במהותו ובפשיטותו (ראה ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב — קונטרס כז), ועייג"כ אגה"ק סי"ט (קכח, א)).

14) לשון הכתוב ואתחנן ו, כ (בשינוי סדר). וראה רמב"ן וספורנו. מפרשי ההגדה בשאלת בן חכם. בחיי ריש פרשתנו. ובכ"מ.

15) במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ.

16) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב. יל"ש יתרו רמז חצר. ועוד.

17) ראה ד"ה ואני תפלתי שם. ד"ה אגורה באהלך תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב — קונטרס כט). וראה גם ד"ה ועתה יגדל תרס"ה. ועוד.

בריבוי פרטים, והרצון אינו בבחינת התחלקות, לא בהתחלקות כללי ולא בהתחלקות פרטי, והיינו דלבד זאת ש־אין בו התחלקות בפרטי הענינים" *[17], שבכל פרט של הדבר שרוצה בו הוא בשווה, "כמו"כ אינו מתחלק בהתחלקות כללי בהענינים שהרצון בהם דנאמר שבדבר זה הרצון הוא באופן כך וב־דבר זה הרצון הוא באופן כך, כי אין הרצון משתנה לפי אופן הענינים שה־רצון בהם" *[17].

ועד"ז הוא במצות התורה .דלהיותן רצון העליון, אין בהם התחלקות. ולכן "לפעמים מקצת מהמצוה אינו כלום ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה" [18].

ה. והנה נקודה זו מתבטאת בכללות הדין דטומאה וטהרה (וכנ"ל (ס"א) ד"זאת חוקת התורה" קאי (גם) על כל הטומאות והטהרות):

א) מה"ת אי אפשר שהטומאה תחול רק על מקצת הגוף [19]; אם נגע האדם (בא' מאבריו) בדבר המטמא, נטמא ע"ז כל הגוף.

ב) האדם נטמא ע"י נגיעה כלשהי בהטומאה, היינו רק שייכות חיצונית ושטחית להדבר המטמא — ובכ"ז נט־מא הוא ע"ז באותו התוקף שהוא נטמא באכילתו דבר טמא [20].

ג) בעומק יותר: בנגיעה זו עצמה — אין נפק"מ בין שנגע בה במזיד, או בשוגג, או אפי' באונס — ד"רחמנא פטרי' " [21].

ז. א. לא רק נגיעה כלשהי בגשמיות, אלא אפילו כשגם ברוחניות לא היתה זאת כ"א "נגיעה" של שייכות רחוקה מאד — שהרי היתה שלא בכוונתו או גם היפך רצונו — בכ"ז נטמא על ידה.

ד) גם התוצאה של הטומאה בה נטמא האדם, מוחלטת היא (בנוגע ל־שייכותו לקדושה): אין הטומאה גורמת בו רק חסרון פרטי בשייכותו לקדושה, אלא שהוא יוצא עי"ז, נפסקה כל שייכותו הגלוי' לענינים שבקדושה זו — אסור לאכול דבר קודש [22] (דבר של קדש אין יכול להיות דם ובשר כבשרו); ועוד יותר "ואל המקדש לא תבא" [23].

והטעם לכל זה: בענין הטומאה וטהרה מאיר רצון העליון בגילוי [24], ולכן נראה וניכר בהם בגלוי העדר החילוק והשינוי בין רב למעט; אין הפרש מצד אופן שייכות האדם לה־טומאה, שגם ע"י שייכות חיצונית (הן בגשמיות — נגיעה בעלמא, והן ברוח־ניות — אפי' לאונסו) להדבר־טומאה, ה"ה נטמא לגמרי (הן בגשמיות —

---

*17) ד"ה ואני תפלתי שם.

18) ד"ה השמים כסאי תרס"ח (המשך תרס"ו ע' תקכב).

19) טומאת ידים כו' הוא רק מד"ס (רמב"ם הל' אבות הטומאה רפ"ח. הל' מקואות רפי"א) דשלמה תיקן נט"י וכו' (שבת יד, ב. עירובין כא, ב).

20) ראה לקו"ת שה"ש ט, ג.

21) ב"ק כח, ב. וש"נ.

22) כמש"נ (תוריע יב, ד) "בכל קודש לא תגע" אזהרה לאוכל כו' (פרש"י מיבמות עה, א).

23) תזריע שם.

24) בלשון החסידות: ענין הטומאה וטהרה הוא בחי' מקיפים (לקו"ת תבא מג, ג. וראה גם לקו"ת שה"ש שם).

כל גופו כאחד, והן ברוחניות — הפסק שייכות גלוי לקדושה).

ו. ענין הנ"ל בעבודת כאו"א:

ארז"ל [24] "לא תהא יושב ושוקל מצותי' של תורה", "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה" [25] — דעל האדם להיות זהיר בכל מצוה ומצוה בשוה.

ואף שיש מקום לטעון: איך יתכן שיזהר בדקדוק קל של ד"ס באותה הזהירות שיש לדקדק ב"חמורה שב־חמורות"? והרי האי־זהירות ב"דקדוק קל" (בד"ס גופא) היא "נגיעה" לבד ברע, ואיך שייך לדמותה להאי־זהירות ב"חמורות שבחמורות"? והרי חילוק זה ד"קלות" ו"חמורות" נאמר בתורה שהיא תורת אמת.

ולזה באה ההוראה מענין הטומאה: מצד בחי' טעם ודעת שבמצוות יש חילוקי מדריגות במצות (חוקים עדות ומשפטים; קלות וחמורות); מצד מהות המצות, שהוא רצון העליון, אין בהן חילוקים.

ובעבודת האדם המקיים את המצות: "לפי ערך וחלוקי בחי' הפגם בנפש כו' כך הם חילוקי בחי' המירוק וה־עונש כו'" [26] (ועד"ז לענין שכר מצוה כו' [27]), אבל מצד נקודה העיקרית של המצות, שעל ידי קיומן של המצוות נעשה (מצוה מל') צוותא וחיבור [28] עם הקב"ה, ה"ז בכל המצות [29]; ולכן גם "נגיעה קלה" בדבר שהוא היפך רצון העליון נוגעת היא לכללות התקשרותו באלקות [30].

ז. הוראה הנ"ל שייכת — ובמילא גם נדרשת — מכל אחד ואחד, גם מהפשוט שבפשוטים [ולכן באה הוראה זו מכללות הנושא דדיני טומאה וטה־רה (ולא מהפרטי דינים שבזה) — כי שייכת היא גם לאלו ד"לא ידעי מאי קאמרי" (כנ"ל ס"ב)]:

הרגש הנ"ל בקיום המצות — שגם זהירות בדקדוק קל הוא דבר הנוגע לכללות התקשרותו באלקות — בא מצד עצם הנשמה שלמעלה מבחינת טו"ד [31], וכפתגם הידוע [32]: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות. והרגש זה הוא אצל כאו"א מבנ"י [33].

ואף שא"א, כמובן, לעמוד בדרגא זו — שתאיר אצלו בגלוי התקשרותו להקב"ה מצד עצם נשמתו — במשך עבודתו כל השנה ובמשך כל היום, שהרי עבודת ה' היא באופן מסודר דוקא —

כשמעורר זה בנפשו בזמנים מיוח־דים בשנה (ומהם — כשקוראים פרשה זו בתורה, שאז הוא ע"ד "העוסק ב־תורת עולה כאילו הקריב עולה"),

---

25) אבות פ"ב מ"א.
26) תניא פכ"ד בהגה"ה.
27) ראה בארוכה לקו"ש כרך ד' (פרקי אבות) ע' 1191 ואילך.
28) לקו"ת בחוקותי מה, ג.
29) וכלשון ברכת כל המצות: אשר קדשנו במצותיו וצונו.
30) ראה תניא פכ"ד. קונט' ומעין מ"ג פ"ג ואילך. ובכ"מ.
31) וראה בלקו"ש שבהערה 12 שזהו התיחוד עם הפי' (לקו"ת ריש פרשתנו. וראה גם בחיי שם. זראה גם ר"מ בחוקותי) ב"זאת חוקת התורה" — שהוא מלשון חקיקה, כי ענין החוקים בא מצד כחי' חקיקה בנפש — עצם הנשמה.
32) היום יום ע' עג (מה תמוז).
33) ראה תניא פי"ח ואילך. ובכ"מ.

ורישומו ניכר בעבודתו שע"פ טו"ד במשך כל השנה וכל היום, אז מרגיש גודל החומר והחסרון בנגיעת משהו בדבר בלתי רצוי.

ח. הוראה הנ"ל ישנה גם בעבודת האדם עם הזולת:

כשמתעסק לקרב את לבן של בנ"י לה' ולתורתו ומצותיו, יתכן ויהרהר בלבו שאם יעלה בידו לפעול על הזולת שיזהר במצוות חמורות, או כללות התורה ומצותי' דיו. ואין הכרח שישתדל בההשתדלות הגדולה והרבה שיהי' הזולת נזהר גם בדקדוק קל של ד"ס עד מיצוי הנפש.

וע"ז באה המענה הנ"ל:

כשם שהוא בצד הבלתי־רצוי, דע"י נגיעה קלה בדבר רע ה"ז עלול לפגוע ח"ו בכללות ההתקשרות להקב"ה; עד"ז הוא בצד הטוב: יתכן, שע"י שיפעול על הזולת זהירות בענין של תומ"צ שהוא בבחי' "נגיעה" קלה, יוציאו עי"ז ממצבו בעומק תחת, ויעלהו מעלה מעלה, עד לעומק רום[34].

(משיחת ש"פ צו, פ' פרה, תשל"ג)

---

34) ראה ד"ה השמים כסאי תרס"ח (הובא לעיל ס"ד): ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה כו', עיי"ש. ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 366 ואילך.